

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 398.

V Ljubljani, v sredo dne 2. oktobra 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in slane naročnina

Za avstro-ogrsko kraje:

celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Na predvečer balkanske vojne.

Vesti z Balkana in iz Rusije, da so bolgarska, grška, srbska in črnogorska vlada mobilizirale svoje armade proti Turčiji, da je turška vlada odgovorila s splošno mobilizacijo in da so vopkicani ruski rezervisti iz 21 vojaških okrožij na avstrijski in nemški meji pod orožje, izražajo veliko nevarnost, ki se plazi mimo evropskih narodov.

Mobilizacija še ni vojna in zbiranje stotisočglavih regimentov je za enkrat le draga igra, dokler se ne izprožijo puške in dokler ne zažvenketa meči. Resnica je, da se misel na vojno, na vse strahote in na vse gorje, ki jo spremlja, upira zdravi človeški pameti in da žali človeško srce. Vzlic temu bi bila velika samoprevara, če bi zatiskali oči pred resno položaja. Da balkanske države, ki so do grla zadolžene, sklicujejo in zbirajo svoje oborožene sile, da ustavljajo vse gospodarsko življenje, da citirajo ljudi iz poklicov na vojaško roko-delo, iz delavnic in s polja v kasarne, to delstvo razodeva, da je vojna furija obsedla njih-mogotce in da se je vojna norost polotila Ferdinandov in Petrov, Miklavžev in Jurijev in kakor se vsa ta krona sodrga na balkanskem polotoku imenuje. Mobilizacija, ki prerušuje pridobivajoče gospodarsko delo, ki izpodvzuje mirne razvitek, priča glasno, da smatrtjo gospodari Balkana — dvanajst jih gre na tucat — sedanjí čas za gođen njihov krvavim pustolovščinam, da imponirajo svojim narodom in da naznanjajo civiliziranemu svetu svojo slavno eksistenco.

Vojna bestija še ni zazijala, da začne gol-tati svoje žrtve, ampak eno je že danes jasno: **bankrot evropske diplomacije.** Desetletja že dela red na Balkanu, pod pretvezo, da hoče oču-vati evropskim narodom mir, pije nesrečnim narodom v izdatnih požirkih srčno kri, in ven-dar je njena umetnost tako skromna in njena avtoriteta tako neznatna, da ni mogla prepre-čiti brezvestne igre balkanskih »potentatov«. Pred nekaj tedni je grof Berchtold širokoustno razglašal svojo balkansko akcijo, kateri je na-tikal plašč miroljubja in ki je — kakor kažejo dejstva — vabila zločinskega poguma domišlja-

A. K. GREEN:

Sosedov dom.

— Ali je bilo tedaj že svetlo? Je bilo mo-goče posamezne stvari natančno razločiti?

— Bilo je že precej svetlo.

— In kaj ste videli? Kaj posebnega na hiši Van Burnamovih?

— Ne, nič posebnega. Videl sem le, da je prišel Howard Van Burnam po stopnjicah navzdol, ravno ko sem zavil okoli ogla.

— Ali se ne motite? Ali ste gotovi, da je bil gospod Howard Van Burnam ob tem času na stopnjicah očetove hiše.

— Popolnoma gotov sem, da je bil on. Ob-žalujem.

Korner mu ni pustil dokončati stavka. — Povedali ste, da ste prijatelj gospoda Van Bur-nama in da ste bili dovolj svetlo, da ste ga lahko spoznali. Ali Vas je tudi on videl? In ste ga morda ogovorili?

— Ne, mislil sem na — no, mislil sem pač na nekaj drugega. (In to pot je komaj zadržal pritajen smeh.) Tudi gospod Van Burnam je bil čisto zatopljen v misli, zakaj kolikor vem sploh ni pogledal v smeri proti meni.

— Ali se niste ustavili?

— Ne; zdelo se mi je, da bi mu ne bilo pri-jetno.

— In to je bilo 18. tega meseca, ob štirih zjutraj?

— Približno ob štirih.

— Ali ste gledali časa in dneva popolnoma gotovi?

— Popolnoma. Ne bi tukaj izpovedal, če ne bi bil svoje stvari popolnoma gotov. Obža-lujem.

Zopet ga je prekinil korner: — Pri takem zasliševanju se ni ozirati na osebna čuvstva. — Nato je odpuštil pričo.

Gospod Stone, ki je očividno proti volji izpovedal, se je oddahnil, ko je bilo njegovo zasliševanje končano. Ko se je vračal zopet v

vim balkanskim knezom in jih zapeljala k hu-dodelskim, mir Evrope pretresajočim nakle-pom.

Kar sme in mora avstrijsko ljudstvo v se-danjem nevarnem trenutku zahtevati od vlade, je tole: Da skuša z vsemi silami preprečiti iz-bruh vojnega požara na Balkanu. Če ne more ustaviti krvavega plesa, da obvaruje avstrij-skemu prebivalstvu mir! Mir je naš interes! Nesrečna aneksija Bosne je izučila avstrijsko ljudstvo, da nima nič iskati na Balkanu in da mora z vsemi pripomočki pobijati spletke kar-teliranih, železo žročih bestij, ki tudi pri nas napeljujejo na umor na debelo in nas sprav-ljajo v vojne zapletitjaje. Ves Balkan ni vreden kočic avstrijskega soldata! To načelo morajo rešpektirati voditelji avstrijske države.

Kotiček na solncu.

»Naša država si mora priboriti svoj kotiček na solncu«, to je tista stereotipna fraza, ki jo čujemo vsakokrat, kadar so patriotični lakaji na tem, da glasujejo za kako novo vojaško za-htevo in zvaljajo nova težka bremena na rame delovnega ljudstva. Po logiki meščanskih strank vseh narodnosti in vseh političnih nianj v kon-certu veseli samo tiste države kaj pomenijo, ki so oborožene od nog do glave, ki torej raz-polagajo iz drednoti, kanoni in z najmodernejš-im orožjem opremljeno stoječo vojsko. In da se Avstro-Ogrska v tem oziru lahko postavi z drugimi militarističnimi državami vred, da se na zunaj lahko primerno prezentira liki gizdava dama, ki se vsa njena skrb črpa v tem, da ne zaostaja za gizdavostjo svojih srečnejših so-vrstnic, so meščanski poslanci še zmerom z največjim veseljem in navdušenjem glasovali tudi za najblaznejše zahteve militarizma in dovoljevali bodo tudi v bodoče karkoli bo mo-loh zahteval. Reklo bi se politično razsodnost in značajnost meščanskih strank daleko pre-cenjevati, če bi v tem pogledu v doglednem času pričakovali kakega preobrata. Če se je kakemu dr. Šusteršiču ob priliki lanskih voja-ških debat v avstrijski delegaciji n. pr. potreb-no zdelo, da se je celo še pritoževal nad skrom-nostjo vojaške uprave, ki da še vse premalo zahteva od avstrijskih narodov, potem nam tega nikakor ni smatrali za specifičen pojav sloven-sko-klerikalnega patriotarstva. Dr. Šusteršič je velik in rafiniran lakaj, to je res, in skoz in skoz oduren in odvraten je način, kako ta mož kot politični predstavitelj slovenskega kle-rikalizma razstavlja svoja patriotična in dina-stična »čutila«. Ampak na zadnje se njegovo lakajstvo vendarle samo kvantitativno razli-kuje od lakajstva ostalih predstaviteljev av-strijske meščanske politike, ki je po svojem bistvu povsod enaka, to je lakajstva in milita-ristična do kosti. Večja in manjša porcija milo-sti od zgoraj, to je višek političnih želja vseh meščanskih strank v Avstriji. In njihova navdušenost za militarizem, to je samo njihova politična metoda. Kdo bo prej in kdo bo hitrejša aporiral od leta do leta predrenejše zahteve militarizma, to je zanje vprašanje politične spretnosti. Kako potem izgleda v notranjosti države, to jim je deveta briga. Če bo prebival-stvo ogromna vojaška bremena tudi lahko pre-našalo, če se naraščajočim izdatkom primerno razvija tudi naše gospodarsko življenje, če se

sosedno sobo, jih je največ opazovalo zopet le njegovo elegantno hojo in ponosne kretnje. Jaz pa sem videla še več. Videla sem, kako je po-milovalno pogledal svojega prijatelja Howarda.

Ko je odšel, je zavladala mučna tišina. Nato je dejal korner porotnikom zgovorno:

— Gospoda moja! O važnosti te izjave sodite sami. Gospod Stone je splošno znan kot pravičen mož. Toda morda nam utegne gospod Van Burnam povedati, zakaj se je ob štirih zju-traj one usodne noči zopet vračal v hišo svo-jega očeta, če je, kakor nam je povedal, za-pustil svojo soprogo o polnoči živo in zdravo tam in je ni pozneje sploh nič več videl. Zdaj ima priliko.

— To je brezpomembno — je začel mladi mož popolnoma ravnodušno s svojega prostora, ne da bi vstal. Toda kmalu se mu je vrnil po-gum, naglo se je dvignil, stopal brzo v osredje, pogledal odkrito kornerja in porotnike in dejal s prisiljeno odločnostjo:

— Tudi to lahko pojasnim, samo dvomim, da bi mi verjeli. Bil sem ob tej uri pred hišo svojega očeta, toda ne v hiši. Bil sem zelo ne-miren in hotel sem poiskati svojega soprogo. Ker pa nisem našel več ključa v svojem žepu, sem šel zopet po stopnjicah navzdol in odšel sem.

— Tako, sedaj razumem, zakaj niste hoteli prej označiti ure, ko ste prvič pogrešili ključ.

— Vem, da so moje izjave polne protislovij.

— Bala ste se povedati, da ste bili v oni noči še vdruživ v hiši svojega očeta.

— Seveda. Opazil sem, kako sem postajal vsem tukaj vedno bolj sumljiv.

— Ali vdruživ niste zopet stopili v hišo?

— Ne!

— Niste pozvonili?

— Ne!

— Zakaj ne? Ali ste zapustili svojo so-progo živo?

— Nisem je hotel plašiti v spanju! Saj ni-sem imel posebnega vzroka, da bi jo moral vi-deti in ž njo govoriti. Mala ovira me je odvvr-nila od namere.

s pametno socialno politiko med delavskimi sloji vzgaja tudi ljubezen do države, to so pač vprašanja, ki bi morala za modre državnike in vestne ljudske zastopnike pač v prvi vrsti merodajna biti, ki pa našim avstrijskim patrio-tom prav nič ne delajo sivih las. Če ima Avstro-Ogrska le moderne puške, moderne ka-none in moderne vojne barke, potem je že vse v redu, potem si bo že priborila svoj »kotiček na solncu.«

Nam socialnim demokratom in vsem, ki jim ogavni patriotizem ni zatemnil jasnega po-gleda, se vsekakor zdi, da se Avstro-Ogrska nasprotno od skromnega prostorčka na solncu vedno bolj oddaljuje in se vedno bolj pogreza v gosto temo političnega, gospodarskega in kulturnega marazma. Predočimo si samo, kako klavno sliko nudi danes svetu oni narodnosti in politični konglomerat, ki ga imenujemo avstro-ogrsko državo. Ali naša patriotična go-spoda res misli, da so države, s katerimi se ima naša monarhija boriti za košček prostora na solncu, slepe, da ne vidijo naše mizerije in da ne poznajo one skrite in od časa do časa akutne bolezni, ki razjeda temelje našega državnega organizma? Kaj si res domišljujejo, da se bodo te države dale zaslepi z bleskom »hoštaplerske« militaristične politike, da jim bomo imponirali zato, ker imamo moderne boj-ne ladje in veliko stoječo vojsko? Kaj res mi-slijo, da bo inozemstvo stagnacijo našega go-spodarskega življenja, finančno krizo, ki pre-tresa avstro-ogrsko monarhijo, smatralo za znake notranje moči in sile, ki je tudi za kapi-talistično državo življenski element, brez ka-tere moč orožja klavno odpove? Prešli smo sedaj n. pr. v jesen, ko se v vseh državah poli-tično zanimanje zopet poživlja. Toda kako sto-jimo v tem oziru pri nas, kako je z našimi jav-nimi korporacijami, v katerih se zrcali ekon-omsko in duševno življenje države in v kate-rih se zrcali predvsem interes prebivalstva za državno celoto? Na Ogrskem je bil pred ne-davnim odprtjem državni zbor. Prvi dan je bila zbornica pozorišče divjih bojov, ki se s samo strankarsko strastjo ne dajo razlagati, ki so mo-gočji in razumljivi samo, ker velik del mešč-anskih — zapomnimo si to dobro — poslancev obupava nad državo, v katerih so primorani živeti in delovati. Ako ondi že meščanski po-slanci, ki se nad njihovim monarhističnim na-ziranjem pred letom dni pač nihče še ne bi upal dvomiti, kličejo »živjo republika«, kako ogor-čene morajo biti šele ljudske mase, ki so na Ogrskem v vsakem oziru objekt najbrutalnej-šega zatiranja. Pač je ogrska vlada danes še v stanju, da vzdržuje v mestih z oboroženo silo vsaj navidezen mir, pač se ji je posrečilo, da je z brutalno policijsko pestjo vrgla opo-zične poslance iz parlamenta na cesto, da je zadušila njihov glas v hiši zakonodaje. Toda ima li država, ki mora pošiljati policojo nad lastne zakonodajalce, ki mora proti širokim masam prebivalstva imeti permanentno pri-pravljeno vojaštvo, kljub vsemu vojaštvu in

kljub vsem bojnim ladjam sploh še toliko moči v sebi, da si pribori primeren kotiček na solncu?

In v Avstriji resnično ni mnogo boljše nego na Ogrskem. Avstrijska zbornica je v prošli seziji sicer pridno delovala in meščan-ski poslanci so brezdvomno polni energije in pripravljeni, da bodo tudi za naprej prav pridno glasovali za vse, karkoli bo vlada zahtevala. Vse meščanske stranke so si n. pr. edine v tem, da iztisnejo iz ljudstva nove milijone, ki jih bale država tako nujno potrebuje. Toda ne glede na to pobožno-patriotično razpoloženje ne ve nih-če, kako se bodo na jesen razmere v parla-mentu razvile in če čez noč morda ne izbrulne zopet kaka obstrukcija, ki je skoraj da postala že nekaj neizogiben atribut avstrijskega par-lamentarnega življenja. Toda četudi ostane parlament i naprej sposoben za delo, ali bo pa njegovo delo tudi tako, kakor si ga želi ljud-stvo? Ali naš meščanski parlament le najmanj poskuša, da bi siromašne ljudske sloje priklenil na državo, da bi zbudil med njimi interes za državo s tem, da bi delal zdravo socialno po-litiko, da bi dajal ljudstvu političnih in kul-turnih svoboščin? Kako krčevito se bore meščanski poslanci, bodisi odkrito, bodisi zaku-lisno proti uresničenju socialnega zavarovanja, torej onega zakona, ki naj odplača ljudstvu vendar enkrat največji dolg države, ki naj sta-rega delavca, ki se je vse svoje življenje trudil v potu svojega obraza in ustvarjal državi in družbi bogastva, obvaruje pred žalostno usodo, da bi moral na stara leta za košček kruha in skromno ležišče beračiti od hiše do hiše. S kako resolutno odločnostjo se bore meščanske stranke nadalje proti razširjenju političnih prav-ic. Reforma tiskovnega zakona, ki naj omo-goči, da se bo ljudstvu lahko povedala brez-obzirna resnica, zavlačuje latentna obstrukcija nemških nacionalcev in klerikalcev in svobo-domiselni nemški minister Hochenburger je na tem, da poslabša in pokvari še ta skromni košček tiskovne svobode, ki jo danes imamo. Reforma društvenega zakona, ki naj delavstvu omogoči izpolniti njegove organizacije, ima enake odkrite in prikriti nasprotnike. Zakono-dajo delavskega varstva zadržuje na vse mo-goče načine koalicijska nasprotinost v poslanski in gosposki zbornici. Kar ne pokvarijo delav-ski sovražniki v parlamentu, pa pokvarijo nji-hovi kompanjoni v gosposki zbornici. Sovra-štvu proti zakonom za delavsko varstvo pa se pridružuje še besen boj proti strokovnim orga-nizacijam delavstva, ki bi jih radi postavili pod izjemo zakon, da bi s tem delavstvu onemo-gočili njegov boj za boljši košček kruha in za krajši delovni čas. In ta boj proti strokovnim organizacijam izpopolnjuje potem še naravnost blazna carska politika, ki delavstvu podra-žuje njegove vsakdanje življenske potrebeščine. In da postane mera sovražstva do ljudstva polna, pospešujejo napredne meščanske stranke tudi še klerikaliziranje šole in javnega življenja. Ljudstvo naj trpi in strada, tolaži pa

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

Rezervni zaklad nad 500.000 kron.

Stanje hranilnih vlog 20 milijonov kron.

Obrestuje hranilne vloge po čistih 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

— Ob času, ko Vas je videl gospod Stone, ste šli torej le po stopnjicah navzgor in takoj zopet dol?

— Da. Če bi bil prišel minuto prej, bi bil videl, kako sem šel po stopnjicah navzgor, in ne le, kako sem šel navzdol. Pred vratni ni-sem dolgo postal.

— Toda kratak čas ste vendar-le stali?

— Da, dovolj dolgo, da sem iskal ključ in da se mi je poleglo prvo začudenje nad tem, da sem ga izgubil.

— Ali ste videli gospoda Stone?

— Ne.

— Ali je bilo že svetlo, kakor je izpovedal gospod Stone?

— Da, bilo je že svetlo.

— In kljub temu ga niste videli?

— Ne.

— Sedili ste mu pa vendar-le, skoraj go-tovo v prav majhni razdalji?

— Tega ne vem. Šel sem po 20. cesti. Ne vem, zakaj sem si izbral prav to pot, ker stan-ujem ravno v nasprotni smeri. Sploh ne vem, zakaj sem v oni noči napravil ta ali oni korak.

— To prav rad verjamem — je pripomnil korner.

Te besede so ogorčile Howarda Van Bur-nama. — Skušate me spraviti v zvezo z umo-rom moje žene v neobljudeni hiši mojega očeta. Ne bo se Vam posrečilo, zakaj nedolžen sem na njeni smrti prav tako kot Vi, ali kdorkoli iz-med navzočih. Tudi nisem, kar bi radi gospo-dom porotnikom dali umeti, prevrnil nanjo omare ko sem se, nič zlega sluteč, drugič vrnil pred vežna vrata. Moja žena se je sama usmr-tila, ali ji je bilo končano življenje po slučaju. Prepričali se boste o tem, če bo pravičnost vo-dila preiskavo in če se pri gosposkih porotnikih umaknejo predsodki preudarnemu razumu.

Poklonil se je kornerju in mirno čakal, da ga odpusti. Ko ga je odpustil, se ni več vrnil v samotni kot, temveč k očetu in bratu, ki sta ga skrbno, deloma, upapolno, deloma neverjetno ogledovala.

— Porotniki bodo v ponedeljek zjutraj iz-rekli svojo sodbo — je naznanil in zaključil sejo.

Šestnajsto poglavje.

Kuharica mi je pripravila izvrstno večerjo, meneč, da sem po tolikem naporu in razbur-jenju potrebna okrepčila. Jedla sem le malo; duh je deloval nepregotoma dalje. Kakšna bo sodba porotnikov?

Ob sedmih sem vstala izza mize in odšla v salon. Sklenila sem, da ne počivam prej, dokler ne uredim svojih misli o dogodkih dneva in si ne ustvarim trdnega mnenja.

V koliko je verjeti Howardovim izjavam? Ali je bil kljub zapostavljanju vendar-le mori-lec? Razum se je upiral domnevanju v Howar-dovi krivdi, akoravno je njegova protislovna izjave in tajej napravilo name zelo slab vtis. Zakaj nisem verjela njegovi krivdi? Laži, ki jih je povedal, bi mi bile vzele v vseh oko-liščinah do vsake osebe spoštovanje v polni meri. Ali me je le simpatija do njega navajala k temu, da sem vedno iskala po vzrokih, ki naj pojasnijo in opravičijo njegovo vedenje.

Ko sem vse to dodobra premislila, sem prišla do sklepa: prva polovica njegove izjave je bila dobesedno v nasprotju z drugo po-lovico, in sicer ne kar tjavendan. Izprva se je kazal Howard brezčutnega egoista, ki ni imel za svojo ženo niti toliko zanimanja, da bi se prepričal, če je ona žrtev umora ali ne. Po-zneje pa se je kazal moža, ki se vdaja najne-zmiselnim zahtevam svoje žene. Dovolj po-znam nedoslednost človeške narave, vsled tega nisem kajpakda smatrala nobene teh izjav za resnično. Mož, ki je sedaj posebej odlo-čno, ne more biti v naslednjem trenutku bitje brez vsake volje. Kaj naj si torej mislim o izjavi, ki jo je Howard podal z odločnim gla-som, da je res kljub vsem nasprotnim dokazom verjel na samomor svoje žene? Ali je bil on mož, ki sem ga videla opolnoči vstopiti v so-sedovo hišo, ah ne?

nih v sedanjem občinskem svetu, do občanov. Upamo, da bo za ta shod obilo zanimanja.

— **Javno predavanje** se prihodnjo soboto nadaljuje v podružnici Unije z drugim dnevnim redom. Sodrugi in sodružice udeležite se!

— **Iz občinske seje**, ki je bila dne 26. m. m., prinesemo poročilo pozneje, ki bo zelo zanimivo.

Goriško.

— **Iz Kormina**. V nedeljo se je vršil tukaj izredno lepo obiskani shod železničarjev. Prostor gostilne pri kolodvoru so bili polni zavednih železničarjev. Shod je otvoril predsednik tukajšnje skupine železničarjev sodrug **Lorenzon**, ki je obenem podal poročilo o konferencah železničarjev, prožnih uravnavalcev in delavcev južne železnice, ki so se vršile v Ljubljani v začetku meseca septembra. Po govoru predsednika sodr. Lorenzona, je poročal v enoinpolurnem govoru v italijanskem jeziku sodrug **Colombini** iz Trsta. Pojasnil je položaj železniškega osebja in organizacije po najnovejšem izdajstvu meščanskih poslancev, ki so glasovali proti opravičenemu in prepotrebemu predlogu poslance sodruga Tomschika. Konstatiral je, da je to izdajstvo le močnejše zbudilo zavest med železničarji, da je le močna, skupna stanovska organizacija edino uspešno obrambno sredstvo. Poročal je nadalje o zavarovalnici zoper nezgode in o bolniškem skladu, ki se ustanovi pri južni železnici ter o pomenu železničarskih institucij. Priljubljenost, ki je sledila poročilu, je kazala, da se navzoči strinjajo z izvajanjem in da hočejo tudi dejansko uvaževati priporočila referenta, da naj se v vedno številnejšem številu pridružujejo svoji stanovski organizaciji. Govoril je še sodrug **Chaudoin**, ki se je pečal z lokalnimi razmerami in toplo priporočal navzočim večje uvaževanje lastnih razrednih interesov, nakar je predsednik zaključil lepo uspehi in koristni shod.

V soboto zvečer, dne 5. t. m. predava (v veliki dvorani Delavskega doma) pisatelj **Ivan Cankar** v »Antoniu Aškercu in njegovi dobi«.

V nedeljo zvečer se vrši istotam Aškercov večer z bogatim in zanimivim sporedom. Vstopnina na predavanju 30 vin.; na Aškercov večer 50 vin. Vstopnina na obe prireditvi 60 vin.

Trst.

— **Ženski shod** se vrši v nedeljo popoldne, dne 13. oktobra. Shod bo zelo važen. Priporočamo vsem največjo agitacijo.

— **Ženski shod** se vrši v kratkem tudi na Katinari. Dan in kraj, kjer se shod vrši, naznamo pravočasno.

— **Aškercova proslava**. Kako veliko je zanimanje med tržaškimi občinstvom za proslavo, ki jo priredi naš »Ljudski oder«, kaže najzadnje čilnejše dejstvo, da so skoraj vse vstopnice za obe prireditvi, ki so v predprodaji, že razprodane. — Kdor še želi takih vstopnic, naj se nemudoma prijavlja pri sodrugih veselilnega odseka.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Jutri v četrtek dne 3. oktobra t. l. se uprizar prvič v sezoni Mascagnijeva opera v enem dejanju »Cavalleria rusticana«, Vloga Turidda poje operni pevec g. Ernest vitez Cammarota kot gost, ker angažirani tenorist vsled nepričakovanih zaprek pri prvih predstavah še ne more sodelovati. (Pri zboru sodeluje iz posebne prijaznosti 24 pevk in pevcev iz zboru »Glasbene Matice«.) Nato se prvič na slovenskem odru uprizar izvorna pantomima »Možiček« od slovenskega skladatelja dr. Josipa Ipavca. Začetek točno ob pol 8., konec ob pol 10. zvečer.

Možiček. Pantomima v enem dejanju. Uglasbil dr. Josip Ipavc. — Vsebina: Predigra v orkestru. — Piereta uči Colombino kuhari. Colombina je zaničljiva. — Colombina zopet hiti k ognjišču, da bi kuhala, pa ji gre vse narobe. — Piereta se hudiče nad Colombinino razmišljenostjo. — Končno se njena jeza polože. — Piereta da Colombini še nekaj dobrih naukov, potem pa vzame svojo košarico in odide. — Colombino navdajajo ljubavne misli. — Colombina stopi k možičku, ki visi na steni, in se vsa vesela igra z njim; potem pa stopi par korakov nazaj, steza polna hrepenenja svoje roke za njim in mu iz dalje meče poljubce. — Nato zopet hiti k ognjišču, da bi kuhala, pa je vse preveč razmišljena, tako da ji gre zopet vse narobe; mesto soli vzame moko itd., je čimdalje bolj nevoljna, dokler ne začne od jeze jokati. — Od solza oblita stopi k možičku in se zopet začne igrati z njim. — Pri oknu se pojavlja Harlekin; mandolino v rokah priskaklja skozi v sobo; vsa zmedena in vsa očarana se Colombina stiska v kot; Harlekin se postavi v nasproti kot in začne igrati. — Colombina ga vsa zadivljena posluša. — Zdaj se ji začne Harlekin približevati, ona pa se mu umika. — Harlekin se čimdalje bolj razvema, končno jo vendarle ujame in ji razodene svojo ljubezen; zgrudi se predno na kolena in ji poljublja roke; Colombina je vsa srečna. — Zunanjo nekdo pozvoni. Harlekin odskoči ves preplašen in ubeži skozi okno. Colombina gre odpret. — Vstopi Pierot in sede v naslonjač; Colombina sede k njegovim nogam; Pierot vzame knjigo in jame Colombini čitati. Colombina ga posluša le navidez in se venomer ozira na Harlekina, ki pogleda skozi okno. — Pierota premaguje zaspanec, končno zaspi. — Colombina se potihem splazi k oknu in miga Harlekinu, ki se naposled pritihoči skozi vrata. — Stojčica pri vratih se objemata. — Nadležna muha je zdrnila Pierota; jezen plane kvišku zapazi ona dva, navali na Harlekina in ga podi po sobi. Harlekin zbeži skozi okno; v istem hipu se vrne Piereta in si je takoj na jasem. — Usodni trenotki. — Pierot se znaša nad

Piereto in proti Colombini. Vsa zbegana začne Colombina jokati. — Piereta vije vsa obupana roke, ko zapazi nered okrog ognjišča. — Zunanje se oglasi zbor deklet, Pierot in Piereta in Colombina poslušneje. — Nastopijo Colombinine prijateljice, rajajo in pozdravljajo in poklanjajo cvetlice. — Pierot si ob mizi podpira glavo, Piereta šari krog ognjišča, Colombina joka. — Pridejo še druge mladenke; dekleta obsujejo Pierota in ga zvedavo izprašujejo. Nekaj jih Colombina odvede pred možička in se jim s solzami in smehom izpove. Dekleta stiskajo glave, sklenejo nekaj in odidejo. Tačas so ostala dekleta obstopila Pierota in mu priporočajo in se mu laskajo, končno ga spravijo med se, ga vrte in sukajo, dokler ga ne spravijo pred Colombino, ki pade predenj na kolena in ga prosi odpuščenja. Pierot je ginjen in ji odpusti. Splošno radovanje. — Zunanje se oglasi Harlekinova mandolina, vsi poslušneje. Vrata se odpro na stečaj, v sobo se vsujejo Colombinine prijateljice, v svoji sredi imajo Harlekina. Harlekin in Colombina hitita drug k drugemu, dekleta zadržujejo Pierota in Piereto. Piereta pregovarja Pierota, končno dasta mati in oče blagoslov. — Sklepni ples deklet.

Cavalleria rusticana. Dejanje se vrši v italijanski vasi. Velikonočno jutro. Ljudje prihajajo v cerkev. Pred cerkvijo sede pri gostilniški mizi fantje in mošje, večinoma vozniki. Tudi Alfio, Lolin mož je prišel. Zbor voznikov. Lola, nekdanja ljubica Turidda se je poročila z Alfijem, ko je bil Turiddo pri vojakih. Turiddo baje še zahaja skrivaj k Loli, kar Santuzzo, sedanjo ljubico Turidda zelo razburja. Služba božja se prične in vse odhaja v cerkev. Senta se pritožuje Luciji, materi Turidda, da se boji zanj, češ, da še Lolo ljubi. Tudi Turiddo je medtem prišel in Santuzzo mu očita, nestanovitnost. V odločilnem trenutku pride Lola v cerkev in Turiddo pusti Santuzzo in gre za Lolo. Razburjenje Santuzzo. Alfio se vrne k gostilni in Santuzzo, vsa potrta odkrije Alfiju vse. — Zbor v cerkvi. Maša je končana in ljudstvo se odpravi ja domov. Alfio jih pozove na steklenico vina. Napitnica. Pri napitnici ugrizne Turiddo Alfia v desno uho ter ga s tem pozove na dvoboj. Oba izgineeta za vas in v kratkem pride vest, da je Alfio zmagalec in Turiddo mrtev.

Vestnik organizacij.

Vsi sodrugi, ki imajo nabiralne pole za agitacijski sklad, naj obračunajo, oziroma vrnejo (če so prazne) do srede dne 2. oktobra zvečer na roko sodruga Lebparmerja. Sodrugi ki so pole pravnike prešli se pa vabiljo, da izberejo vsako priliko za nabiranje prispevkov, ki naj jih pravočasno obračunajo.

Odborova seja ženskega odseka »Vzajemnosti« je v sredo 2. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih. Selenburgova ulica st. 6, 2. nadstropje.

Kovinarji imajo v četrtek 4. t. m. takoj po delu, v društvenih prostorih sejo. Ker je dnevni red zelo važen in zadeva nujna, se prosijo, da vsi pridejo.

Odborova seja lesnih delavcev bo v četrtek ob 6. zvečer v društvenih prostorih. Na dnevnem redu je zelo važna zadeva, zato je točnost in polnoštevilna udeležba nujno potrebna.

Ljubljanska podružnica »Die Maturfreunde« v četrtek 3. oktobra ob 8. zvečer sesanek članov v društvenem lokalni restavraciji »International«, Resljeva cesta 22. Razgovor o izletu. Nato bo zabavno pripovedoval član Zupančič o svojih doživljajih v Braziliji. Člani se vabijo, da gotovo pridejo. Gostje dobrodošli.

Zadnje vesti.

PRED VOJNO NA BALKANU.

Mobilizacija v Črnigori.

Cetinje, 2. oktobra. Kralj je odredil splošno mobilizacijo.

Turčija mobilizira.

Carigrad, 2. oktobra. Včerajšnji ministrski svet je trajal osem ur. Sklenil je splošno mobilizacijo turške armade. Sultan je že sankcioniral sklep, ki so ga takoj sporočili vsem armadnim zborom.

Srbske zahteve.

Belgrad, 2. oktobra. V vladnih krogih izjavljajo, da zahteva Srbija samoupravo za Staro Srbijo, vstevši sandžak Novi bazar in Skoplje do Adrije, ker le potem bodo v evropski Turčiji nastopile trajne, mirne razmere.

Srbija upa na mir.

Belgrad, 2. oktobra. Ministrski predsednik Pašić je pooblastil zastopnika c. kr. brzojavne korespondenčnega biroja k naslednjim izjavam: Srbska vlada upa, vzlic resnemu položaju na Balkanu, da bo Turčija pod vplivom vevlasti opustila vse sovražne namere in izpeljala neobhodno potrebne reforme. S tem bo mogoče, da se vzdrži na Balkanu mir. Srbija ne bo napadala, temveč hoče varovati le svoje življenjske interese.

Učinek mobilizacije v Srbiji.

Belgrad, 1. oktobra. Danes dopoldne je vladalo v mestu precejšnje razburjenje. Mobilizacijske odredbe se izvršujejo popolnoma mirno in v redu. Trgovski promet je skoraj popolnoma prenehal. Najbrže se razglasi prav kmalu moratorij. Za časnikarska poročila v inozemstvo je uvedena cenzura. Vpoklicani rezervisti prihajajo mirno. Po cestah manifestira mladina za vojno proti Turčiji. Včeraj je množica privedla ovacije pred kraljevo palačo ter pred ruskim, angleškim in bolgarskim poslanstvom. Sedanjí vojni minister bo baje imenovan za šefa pri generalnem štabu, za vojnega ministra bo imenovan vpokojeni general Atanacković. Vojne oblasti bodo vpovalikale mnogo vpo-koljenih častnikov. Pomiloščene bodo osebe, zaprte zaradi vojaških in političnih zločinov.

Razgovor srbskega poslanika s turškim ministrom.

Carigrad, 1. oktobra. Včeraj je imel srbski poslanik daljši razgovor z ministrom za zunanje zadeve in ga je opozoril, da je mobilizacija turških čet v Skoplju in Mitrovici dala Srbiji povod za dvom o turškem prijateljstvu. Zaradi zaplembe orožja in municije je obljubil minister, da bo interveniral pri današnjem ministrskem svetu.

Grške ladje morajo iz turškega vodovja.

Carigrad, 2. oktobra. Vest, da je grški pristajniški kapitan zaukazal vsem grškim ladjam, naj zapuste Črno morje in carigradsko vodovje, je resnična.

Vtisk mobilizacije v Carigradu.

Carigrad, 2. oktobra. Vesti o mobilizaciji balkanskih držav so se razširile tukaj v pone-deljek zvečer. Naslednji dan je potekel mirno, tudi na porti ni bilo opaziti posebnega razburjenja. Veliki vezir je zapustil porto prej, kakor običajno. Vladni krogi molče. Turški listi pri-našajo brzojavke raznih agentur, a brez vseh opazk. Le »Jeni Gazetta« piše, da bi bila mogoča vojska na Balkanu, a od Bolgarske upa, da se ne bo spuščala v vojno, od katere ne bo imela ne moralne, ne materialne uspeha. Članek je bil pa najbrže spisan še prej, preden so došle vesti o mobilizaciji.

Turški vojni svet.

Carigrad, 2. oktobra. Bolgarski poslanik Sarasov je posetil grškega poslanika in srbskega. Na porti je bil včeraj izreden ministrski posvet. Na borzi vlada velika panika.

Turški poveljnik čet.

Carigrad, 2. oktobra. Za poveljnika vseh čet prvega inšpekcijskega okraja je imenovan general Abdulah-paša.

Rusija za mir.

Carigrad, 2. oktobra. »Ikdam« poroča, da je ruski poslanik Giers bil v ponedeljek pri ministru za zunanje zadeve in pri velikem vezirju ter jima sporočil, da je ruski zastopnik v Sofiji bolgarsko vlado opominjal k miru.

Italijani o položaju na Balkanu.

Rim, 2. oktobra. Vsi časopisi pišejo o položaju na Balkanu. »Popolo Romano« pravi, da položaj na Balkanu ni neozdravljiv, ker mobilizacija še ni pričetek vojne. »Popolo Romano« upa, da se bo vevlastim posrečilo vzdržati mir. »Messaggero« pravi, da so razmere na Balkanu tako zamotane, da je nemogoče izreči, kaj da bo prinesla bodočnost. Italija da nima prav nobene odgovornosti za sedanji položaj, da je vse mogoče storila za rešitev evropskega miru in da bi njen trud bil že uspešen, če bi bile vevlasti pravočasno priprlede Sasonovim predlogom. »Vita« piše, da ne vlada v Rimu nikakršna bojazen. Balkanske države in Turčija hočejo najti le pot za sporazumljenje izven vojske.

Sredozemsko morje.

Dunaj, 2. oktobra. V vojnem odseku je ogrski delegat Rosenberg pri razpravi o mornariškem proračunu z ozirom na položaj na Balkanu povedal, kako močna so poedina sredozemska brodovja: francosko brodovje ima 450.000 ton, italijansko 245.000, angleško 61.000, naše 150.700 ton, ko pa bodo dograjene vse ladje pride še 72.000, skupaj torej 222.7000. Rusija ima v Črnem morju sedaj 61.000 ton, v zgradbi pa še 68.000.

Vtisk na berlinski borzi.

Berlin, 2. oktobra. Poostrene razmere na Balkanu so povzročile na tukajšnji borzi silno paniko. Kurzi neznansko padajo. Podobne pojave poročajo tudi z drugih evropskih borz.

Bolgari in Srbi v tujini.

Ženeva, 2. oktobra. Veliko število tu prebivajočih Bolgarov je dobilo predvčerajšnjem in včeraj mobilizacijski ukaz, da morajo pri prihodnem brzojavnem obvestilu takoj odpotovati k svojim vojaškim oddelkom.

Berlin, 2. oktobra. Tukajšnji srbski poslanik je ukazal vsem srbskim državljanom v Nemčiji, ki še niso odpuščeni iz armade, da takoj odpotujejo k svojim vojaškim poveljstvom. Podoben ukaz so dobili tudi bolgarski državljani od svojega poslanstva.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Vojni odsek.

Dunaj, 2. oktobra. Vojni odsek avstrijske delegacije je včeraj dopoldne nadaljeval svoje posvetovanje.

Delegat pl. Guggenberg je izjavil, da sprejema pomirjevalna pojasnila vnanjega ministra z ozirom na balkanski položaj s skepticizmom.

Delegat dr. Sommer (Nationalverband) je dejal, da Nemci privoščijo balkanskim narodom vse najboljše in mirni razvoj, a so popolnoma mnenja, da mora Turčija ohraniti dose-danje posestno stanje na Balkanu. Izjavi, da bodo njegovi pristaši glasovali za proračun.

Delegat Klofač je govoril o balkanskih razmerah in zahteval za nemške narode v monarhiji tiste koncesije v armadi kakor jih imajo Madžari.

Delegat Stanek predlaga več resolucij, med temi resolucijo, naj se poljedelsko prebivalstvo upošteva pri dovoljevanju dopusta ob žetvi.

Ob 4. popoldne se je seja prekinila.

Delegat Schlegel vprašuje vojnega ministra, ali je Avstro-Ogrska za slučaj vojne pripravljena.

Vojni minister Auilenberg vnovič povzdi-guje v deveta nebesa izbornost jeklenobrona-stih topov. Govori o avtomobilizmu in aviatiki v armadi. Z ozirom na stavkokaštvo v Nessel-dorfu se minister izgovarja, da polkovno po-veljstvo ni vedelo (?), da je v tovarni stavka. Potem se pere zaradi slabega ravnanja z vo-jaki. Obvede vladi se pečata z rešitvijo pod-častniškega vprašanja. V ta namen se je dolo-čila za prihodnje leto pavšalna vsota dveh mil-jonov kron, ki pa se bo morala povisati. Zelo pa je vojnemu ministru na srcu službeno na-predovanje oficirjev. Minister priznava, da armadi primanjkuje okoli 200 zdravnikov.

Sekcijski šef Berger podaja z ozirom na izvajanja delegata Schmeierja pojasnila o pogodbah s tverdo za dobavo koecev.

Govorita še delegata Nemec in poročeval-ec Kozłowski, s katerima je bila generalna de-bata pri kraju.

V specialni debati govori delegat Ansorge

za uvaževanje malega obrtništva pri vojni potrebščinah.

Vojni ordinarij se nato sprejme nespremenjen; socialisti so glasovali proti. Vse predlagane resolucije so se sprejele.

Poročevalec Kozłowski predloži odseku poročilo o željah, ki so jih izrazili delegati v teku debate. Poročilo se vzame na znanje.

Nato se vzame na znanje poročilo podod-seka za industrialne in obrtne vojne dobave, nakar se seja prekine ob 9. zvečer.

OGRSKA DELEGACIJA.

Vojni odsek.

Dunaj, 2. oktobra. Vojni odsek ogrske de-legacije se je sešel včeraj dopoldne na posve-tovanje o proračunu mornarice. Na tozadevno vprašanje poročevalca Rosenberga je izjavil vnanji minister Berchtold, da je dobila vlada iz Helgrada in Sofije brzojavna obvestila, da se je odredila splošna mobilizacija. Iz Aten do-seđaj še ni takega poročila. Ostala vsebina mi-nistrove izjave se vjema z njegovo včerajšnjo v avstrijskem odseku.

Odsek potem nadaljuje posvetovanje o pro-računu mornarice.

Po poročilu poročevalca Rosenberga daje poveljnik mornarice grof Montecuccoli pojas-nila o izvedbi programa za mornarico. Pravi, da se marinistični moloh ne bo zadovoljil z de-setimi milijoni kron, ki so mu jih vrgli v žrelo za gradnjo šestih podmorskih čolnov. Na koncu svojega govora še enkrat zabrenka na staro struno, da Avstro-Ogrska ne sme zaostati v blaznem oboroževanju za drugimi državami (Vladni mameluki splošno pritrjujejo.)

Govore še delegati Miklos, Okolicsany, pri-ne Windischgrätz in Vio, nakar se razprava prekine do pol štirih popoldne.

Na popoldanski seji govore delegati Chorin in Heitaj ter mornarični poveljnik grof Monte-cuccoli. Mornarični proračun so delegatje se-veda sprejeli, v splošnem in v posameznostih, prav tako tudi naknadne kredite.

SOCIALNO DEMOKRATIČNA ZMAGA.

Dunaj, 1. oktobra. Pri današnji ožji volitvi za državnozborni mandat v okraju Landstra-ße je bil krščansko socialni kandidat Prochaz-ka poražen in izvoljen sodrug Müller z 8230 glasovi za državnega poslance. Prochazka je dobil le 7237 glasov. Boj je bil srdit, po vsem okraju je bilo veliko število policistov razpo-stavljenih, ki so seveda večkrat delali v prilog krščanskih socialcev. Na vso moč so se tudi krščanski socialci trudili, da bi pridobili nem-ške nacionalce. Po okraju je vozil avtomobil krščanskih socialcev, v katerem so sedele belo oblečene šolarice in trosile po cesti sladkorečke, zavite v papir, na katerem je bilo napisano: Volite Julija Prochazko! Volilni izid je bil raz-glašen na shodu pri Dreherju, ki je bil (grom-no obiskani. Z nepopisnim veseljem so sprejeli socialisti izvolitev Müllerjevo.

»ZMAGI« KRŠČANSKO SOCIALNEGA TE-RORIZMA.

Dunaj, 2. oktobra. Včeraj je bila v Fünf-hausu volitev v občinski svet, ker so krščan-ski socialci z nezasišano nasilnostjo razvelja-vili mandat sodruga Forstnerja. Z volilnimi sleparstvi, z brezobzirnim terorizmom in z vo-lilnim redom, prikrivenim v delavsko škodo, je »zmagal« krščanski socialce s 3927 glasovi. Sodruga Forstner je ostal v manjšini s 3687 gla-sovi. Za socialne demokrate je bilo tudi to slabo, ker je od zadnje volitve odpotovalo okoli 1200, večinoma njihovih volilcev, iz okraja.

Dunaj, 2. oktobra. Tudi v Ottakringu so krščanski socialci zmagali pri volitvah v okraj-no zastopstvo, katerega socialno demokratične mandate so bili nasilno razveljavili. Krščanski socialci so tganjali najnedopustnejšo agita-cijo.

GENERALNA STAVKA ŽELEZNIČARJEV V ŠPANIJI.

Madrid, 2. oktobra. Glasovanje železniških nastavlencev je podalo 65.409 glasov za sploš-no stavko in le 1418 proti. Odsek železničarjev je nato naznanil oblastim razglasitev splošne stavke.

STAVKA KOČIJAŽEV V CARIGRADU.

Carigrad, 2. oktobra. Vsi kočijaži stavkajo. Pridružili so se jim tudi kolarji in sploh vsi de-lavci, ki pridejo pri gradnji voz v pošte.

Novice.

* **Poslednja želja umirajočega skopca.** Te dni je v Budimpešti umrl lastnik poslopja, v katerem je nastanjeno kraljevsko gledališče, Karol Kraus, v starosti 74 let. Mož je bil celo svoje življenje velik čudak, ali bolj veliki skopuh. Ko se je bil pred desetletji priselil iz Češkega, si je najprej kot mesar in pozneje kot veletrgovec z živino pridobil milijonsko premo-ženje. Kljub temu pa je živel tako skromno, kakor da bi se nahajal v najsiromašnejših raz-merah. Tako je n. pr. že nekaj let sem za šest vinarjev sira in košček kruha tvorilo njegovo edino večerjo. Svojim revnim sorodnikom ni nikoli privoščil podpore. Seveda je ravnatelj kraljevskega gledališča ob vsaki obnovitvi kon-trakta povišaval najemnino. Ko je čutil, da se mu bliža konec, je poklical k sebi svoje sorod-nike in se je poslovil od njih z besedami: »Ze-lim, da bi prišel po moji smrti vesoljni potop, da ne boste mogli zapravljati mojih dragih za-kladov.« Po njegovi smrti so našli sorodniki v njegovi zapuščini 540.000 kron gotovega de-narja in 600.000 kron v vrednostnih papirjih. Razentega je zapustil več realitet, ki reprezen-tirajo veliko vrednost. Ravnatelj kraljevskega gledališča se pogaja sedaj za nakup gledališkega poslopja.

* **Zalujoča vdova**. Nadzornik pokopališča v N. je opazil, kako je neka ženska sejala na svez grob travno seme. Ko ji je dejal, da bo grob sčasoma že sam po sebi ozelenel, mu je ženska odgovorila: »Vem, toda svojemu po-

isti zavitki in zabojčki kavnega pridanaka, ki so od zunaj sicer podobni „pravemu“: Francku:“, toda ne nosijo natisnjene tovarniške znamke „kavin mlinček“, ne vsebujejo „prave“ Franckove:“ kakovosti, najboljši kavin pridanek. Toraj pozor pri nakupu! Tovarna v Zagrebu.

* **Proces proti budimpeštanskim demon-
strantom.** V ponedeljek se je pričela pred bu-
dimpeštanskim kazenskim sodiščem kazenska
razprava proti 44 obtožencem, ki so se udele-
žili uličnih izgrediv 23. maja. Obtožence za-
stopa štirinajst odvetnikov. Državni pravdnik
dolži obtožence nasilstva proti zasebnikom in
oblastem in tatvine. Velik del obtožencev pa
je državno pravdništvu med tem zopet izpu-
stilo. K obravnavi je povabljenih mnogo prič.
Obravnava bo trajala najbrž nekaj dni.

Disciplinarno postopanje proti socialističnemu polkovniku. Iz Rima poročajo: Upokojeni polkovnik Martini, ki je bil pod psevdom »Sylva Vivani«¹ sotrudenik socialističnega glasila »Avanti«, bi imel biti postavljen pred disciplinarno sodišče. Pred kratkim pa je »Tribuna«² oficijozno sporočila, da se proti Martiniju ne more postopati, češ da zakon ne nudi nobenega oporišča, da bi se častnika izven službe za njegove izjave lahko klicalo na odgovornost. Zdi se pa, da sedaj o stvari zopet drugače mislijo. Proti Martiniju uporabljajo sedaj zakon, ki je šele z 20. avgustom stopil v veljavo. Ker so bili pa Martinijevi članki davno pred tem časom pisani, se daje torej zakonu vzvratna moč, kar je pač smatrati za reakcionarno gorostasnost prve vrste.

*** Vatikan se preseli na Malto.** Glasilo lit-tiškega škofa prinaša splošno pozornost zbu-jajočo vest, da se v Vatikanu prav resno ba-vijo z mislijo, da bi se papež preselil na Malto. Ob priliki evharističnega kongresa so na Du-naju zbrani skofje in kardinali baje tudi to vprašanje resno pretresali. Kakor znano, se bo ev-haristični kongres letā 1913. vršil na Malti. Ta sklep je bil baje že z ozirom na to eventualno preselitev storjen. Ob priliki prihodnjega kon-gresa se ima v to svrho rekonoscirati gdnosti-teren. Lititiško glasilo pripomni kaj temu, da hoče imeti papež svoj sedež daleč od vrvenja sveta. In v ta namen da je Malta bolj pripravna nego marsikateri drugi kraj.

***Socialno demokratičen poslanec smrtno ponesrečil.** Socialno demokratični poslanec Rollwagen iz Hamburga je napravil v nedeljo izlet v Musavske alpe. Na potu v Schartschrofen je padel z višine 400 metrov ter se ubil.

Grozen čin blaznika. Bivši živinozdravnik v Bukarešti, Ceornodole, je polil v hipu blaznosti svojo ženo in dva napol odrasla otroka, ki so bili že v postelji, s petrolejem in jih nato zažgal. Ko je blaznež zagledal plamen, je zbežal in zaklenil za sabo vrata v stanovanje. Letel je na ulico in klical na pomoč. Ko so gasilci udrli v stanovanje, so našli nesrečne žrtve že popolnoma zgorele. Zdravnika so ujeli zunaj mesta, ko je hotel izvršiti samomor, in so ga odpeljali v blaznico.

*** Strašen umor soproge.** Pred osmimi leti je v Odesi na nepojasnjen način izginila žena nekega Lukjanenka. Pred par dnevi pa so pri nekem prekopavanju našli žensko okostje. Na podlagi predmetov, ki so se z okostjem vred našli, se je z gotovostjo dognalo, da gre za truplo pogrešane žene. Lukjanenka so prijeli. Mož je brez obotavljanja priznal, da je morilec svoje žene. Priznal je celo odkrito, da je svojo ženo, s katero sta živel v neprestanem prepiru pred osmimi leti živo pokopal.

*** Zakonska zapreka.** Čudna poročna slovesnost se je vršila v eni največjih cerkva v Njujorku. Pred oltar sta stopila Miss Blauvoil in bankir Holmes iz Bostona, ki sta obadva hotela skleniti zakonsko zvezo. Vsi svatbeni gostje so bili že na mestu, ko je nevesta naenkrat pred začetkom ceremonije župnika zaprosila, da naj v svojem govoru besedo »pokorščina« izpusti. S tem pa ženin ni bil zadovoljen, ker ženo, ki mu odreka pokorščino, ne mara. Toda nevesta je trdovratno vztrajala pri svoji želji in ker se ženin in nevesta nista mogla sporazumeti, ni bilo iz poroke nič. Obadva sta se molče odstranila skozi različna vrata in tudi svatbeni gostje so morali resignirati na pojedino.

* **23 let po nedolžnem v ječi.** Iz Njujorka poročajo: Ravnokar so izpustili iz ječe v Huntingdonu v državi Indiana gospo John Epps. 61 let staro ženo, ko se je bilo izkazalo, da je 23 let za zločin nekega, drugega morala po nedolžnem presedeti v ječi. Ko je bila 38 let stara so jo prijeli ter jo obtožili, da je umorila svojega moža. Bila je obsojena v dosmrtno ječo. Pred par dnevi pa je umrl brat njenega moža in je na smrtni postelji izpovedal, da je morilec svojega brata. Popisal je natančno prepričanje, da je imel z njim in tekom katerega je svojega brata ubil. Skoraj celo četrtsotletje je o svojem činu molčal in pustil, da je nedolžna Epps trpela zanj. Guverner države je zaukazal, da se nedolžna žena takoj izpusti iz ječe. Umrl vsak pa ji je zapustil vse, kar je imel, da bi jo s tem nekako oškodoval za muke, ki jih je pretrpela v ječi.

* **Epimemija v dunajski splošni bolnici.** Dne 15. septembra je obbolelo na kliniki profesorja Schlesingerja na dunajski splošni bolnišnici več strednje in bolnikov in sicer baje zato, ker so jedli inficirana pljučka. Uvedli so zdravniško preiskavo, ki pa ni mogla dognati značaja in vzroka bolezni. Šest dni pozneje je obbolelo

kliniki profesorja Kovača zopet več usmiljenih sester. Bolezen je kazala podobne simptome kakor pri prvem obolenju in tudi druga zdravniška preiskava je ostala brezuspešna. Nato je obolelo okrog 40 zdravnikov in takoj drugi dan zopet več bolnikov in strežnic. Zdravniki so preiskali vse, da bi izsledili vzrok obolenju, toda zaman. Izsledili niso niti vzroka obolenju, niti niso mogli dosedaj dognati prave diagnoze bolezni. Samo pri dveh obolenih zdravnikih so našli v dejekih bacile paratifusa. Preiskave se še vedno nadaljujejo.

* **Hrvaški zdravniki za Jukića.** Kakor znano, se opira smrtna obsodba proti atentatorju Jukiću na psihiatrično mnenje izvedencev doktor Langa in dr. Žirovčiča, ki sta proglasila obtoženca za duševno normalnega in popolnoma zmožnega, da je prevdaril svoje dejanje, dasi so se tekom procesa pokazali na njem jasni simptomi, ki so ravno nasprotno potrjevali, da je namreč Jukić duševno abnormalen in da se ni zavedal svojega čina. Že med procesom je izvedeniško" mnenje obeh sodnih psihiatrov naletelo v zdravniških in zlasti v psihiatričnih krogih na živahen odpor. V četrtek zvečer pa je obdržavala zveza zdravnikov v kraljevini Hrvaški in Slavoniji svoj letošnji glavni zbor, katerega so se udeležili zastopniki zdravniških organizacij iz vse dežele. Po rešitvi oficijelnih zvezinih zadev je zagrebški psihiater dr. Herzog obširno referiral o omenjenem »izvedeniškem" mnenju o Jukićevem procesu. Dokazal je na podlagi obsežnega materiala, da je to psihiatrično mnenje zagrebških sodnih izvedencev v svojih podlagah znanstveno popolnoma napačno in v svojem rezultatu skozinskoz zgrešeno. Na podlagi njegovih izjavian se je sprejela sledeča resolucija: Zveza zdravnikov v kraljevini Hrvaški in Slavoniji izjavlja na podlagi izjavian referenta: 1. Izvedenci v procesu proti Jukiću psihiatrične preiskave in opazovanja niso vodili z ono natančnostjo, temeljitostjo in objektivnostjo, kakor zahtevajo predpisi eksaktne vede, 2. Takto postopanje izvedencev utegne hrvaško medicinsko vedo v očeh laikov in strokovnjakov pri nas in v inozemstvu degradirati in izpodkopati njeno dobro ime. Zato zveza v obrambo ugleda medicinske vede in zdravniškega stanu nestvarno postopanje izvedencev obsoja tako v Jukićevem procesu kakor v vsakem drugem slučaju. Vlada, ki je bila o nameravaenm protestu zdrvnikov izvedela, je napela vse, da bi ga preprečila. Kraljevski komisar Cuvaj je še v zadnjem trenutku poskusil, da bi ta referat spravil z dnevnega reda, zagrozil je zvezi, da jo bo dal zaradi pclitičnega delovanja razpustiti, ako ne izpremeni svojega dnevnega reda. Vidi se, kako ta komisarski lopov trepetja pred resnico. — Resolucija zdravnikov je napravila po vsej deželi globok vtis.

* **Ugrabljeno židovsko dekle.** Iz Carigrada poročajo: V tukajšnji židovski koloniji se je razširjala govorica, da so francoske nune neko židovsko dekle, po imenu Sorella Franz, si-loma izpreobrnile h katoličanstvu in da jo imajo skrito v neki šoli. Po burnem zborovanju v klubu »Kaduma« so šli judje pred šolo in so zahtevali, da jim nune izročijo dekleta. Kljub temu, da so šolo natančno preiskali, dekleta niso mogli najti. Drugi dan so judje ponovno vdrli v šolo, zopet brez uspeha. Med tem pa je dekle pisalo starešem iz Drinopolja pismo, v katerem jim sporoča, da jo imajo ondi vjeto.

* **Krvava drama v kasarni.** Kakor poročajo iz Verduna, se je v fortu Choisel odigrala krvava drama. Neki vojak je bil kaznovan z zaporom v sobi. Kljub temu pa se je hotel udeležiti poslovilne slavnosti, ki so jo odsluženi dvotelniki njegovega bataljona priredili v kantini. Službojoči korporal mu je udeležbo prepovedal, vojak pa je korporala enostavno porinil stranter odšel proti kantini. Nato pa je dal korporal po dveh dopustnikih, ki sta bila že civilno preoblečena, vojaka ustaviti in prijeti. Toda renitenčni vojak se je iztrgal, planil proti straži pri izhodu, iztrgal je puško in obadva dopustnika z bajonetom nevarno ranil. Eden izmed ranjenih dopustnikov je že umrl, drugi pa se bori s smrtjo. Renitenčnega vojaka so zaprli.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdala in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubliani.

Dober tek

je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar!

Dober tek

imaš vsak dan, ako vžlivaš

Želodčni likér „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavyno varovano.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je --- knjigo založila in izdala. ---

4 pare črevljev za K 8.—.

Znardi plačevalnih nepriklj več velikih tvornic, sem dobil naročilo, da razprodam veliko množino črveljev mnogo pod izdelovalno ceno. Prodajam torej vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih črveljev na trakove, usnje rumeno ali črne, galisirano, s kapicami in z dobro zbitimi usnjenimi podplatji, jako elegantni, nova fasona, velikost po številkah. Val 4 pari veljajo le K 8. Razpošiljam po povzetju. A. GELB, izvoz črveljev, Krakovo št. Z 160. Zamenja dopustna ali denar nazaj.

== Še nikdar niste kupili po tako nizkih cenah! ==

POZOR!! POZOR!! POZOR!!

Radi velike zaloge vseh

šolskih in uradniških potrebščin

kakor tudi galanterijskih predmetov prodajam
po zelo nizkih cenah na drobno in debelo.
Trgovina s papirjem in galanterijskim blagom:

FR. IGLIČ, Ljubljana

Mestni trg št. 11.—13. - Mestni trg št. 11.—13.

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima doslej deset prodajalen in sicer:

Ljubljana: Sodna ulica 4;
 „ Krakovski nasip 10;
 „ Vodmat, Bohoričeva ulica;
Siška: Kolodvorska cesta (v lastni hiši)
 Celovška cesta 1;

Vič-Glince: Tržaška cesta;
Jesenice: „pri Ferjanu“;
Jesenice-Fužine: na Savi, „pri Men-
 cingerju“;
Koroška Bela: „pri Pristavcu“;
 Bistrico“.

Lastna pekarna je v Siški, Celovška cesta 1. — **Osrednja pisarna**: v Siški Kolodvorska cesta 56 (v lastni hiši), kjer je tudi glavno skladišče.

V Ljubljani je za pisma: poštni predal **13** (na glavni pošti) ter nabiralnik v prodajalni, Sodna ulica 4. — Cekovni in klerinski račun za denarni promet: št. **75.383** c. kr. poštne hranilnice.

Član društva lahko postane vsakdo, ki je svojepraven. Za pristop se je oglasiti
bodisi v kaki prodajalni bodisi v pisarni. **Pristopnina znaša 1 K delež 30 K.**

Dosedaj so člani prejeli čistega dobička:

leta 1909.	.	.	.	K 2035.—	(prvo leto)
„ 1910.	.	.	.	„ 11365·25	
„ 1911.	.	.	.	„ 16610·45	
Skupai	.	.	.	K 30010·70	

Hranilne vloge zadruţnikov se obrestujejo po 5 odstotkov od dne vloge do dne dviga. — Hranilne vloge se sprejemajo v pisarni kakor tudi v prodajalnah proti potrdilu, podpisanim po najmanj enem članu naĉelstva ter prodajalniĉnega poslovdje.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z o. z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmodernejše opremljeni tovarni na Glincah pri Ljubljani.

**Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarsko stroko spadajoča
:: dela. ::**

**Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.**

Proračune se dpošlje na zahtevu brezplačno v najkrajšem času.

Postavno varovano.